

Ποιος είσαι τελικά - Χρήστος Λούλης

Νίκος Μωραΐτης: Χρήστο Λούλη, ποιος είσαι τελικά;

Χρήστος Λούλης: Μακάρι να 'ξερα. Πολύ ωραία ερώτηση.

Νίκος Μωραΐτης: Είναι η ωραιότερη απάντηση που έχω πάρει μέχρι τώρα.

Χρήστος Λούλης: Το ψάχνω... Κάποιες φορές έχω κάποιες μυρωδιές. Κάποιες φορές νιώθω ότι ξέρω. Την επόμενη στιγμή νιώθω ότι δεν ξέρω. Άλλες φορές έχω την εντύπωση ότι είμαι πιο σίγουρος για το ποιος θέλω να είμαι, παρά για το ποιος είμαι πραγματικά. Άλλες φορές έχω την εντύπωση ότι ξέρω καλύτερα για το ποιος δεν είμαι σίγουρα. Νομίζω, είμαι πάρα πολλά πράγματα.

Νίκος Μωραΐτης: Τι ωραίο αυτό! Ποιος δεν είσαι σίγουρα;

Χρήστος Λούλης: Δεν είμαι σίγουρα κάποιος άνθρωπος που θα νιώσει ήσυχα, σε ένα κλειστό δωμάτιο, για πολλή ώρα. Δεν είμαι σίγουρα ο άνθρωπος που θα μείνει θυμωμένος με κάποιον για πολύ καιρό. Δεν είμαι σίγουρα ο άνθρωπος που θα... τον ενδιαφέρει μόνο η καλοπέρασή του, μόνο να βγάλει πολλά λεφτά. Είμαι

σίγουρα ο άνθρωπος που μπορεί να συγκινηθεί από ένα μυρμήγκι και εξ αυτού να φύγει για ταξίδι, ξέρω 'γω... στην Αμερική. Θέλω να πω, μπορεί ένα τόσο δα που θα με συγκινήσει να... να έχει στη ζωή μου μια τεράστια, ξέρεις... επίδραση.

Νίκος Μωραΐτης: Έχει συμβεί αυτό;

Χρήστος Λούλης: Ναι. Όχι, με μυρμήγκι. Ξέρεις, το λέω...

Νίκος Μωραΐτης: Ναι, ναι.

Χρήστος Λούλης: Καμιά φορά σκέφτομαι τα... δεν λένε καμιά φορά και οι ψυχίατροι και οι ψυχολόγοι ότι πιο κοντά στον εαυτό σου είσαι στα παιδικά σου χρόνια και μετά αρχίζεις και φοράς διάφορα προσώπεια;

Νίκος Μωραΐτης: Ναι, η πατρίδα μας είναι...

Χρήστος Λούλης: Είναι η παιδική μας ηλικία, ας πούμε. Οπότε προσπαθώ καμιά φορά να θυμηθώ πώς ήμουν παιδί, πώς θύμωνα, πώς γελούσα, με τι συγκινιόμουν, με τι ονειρευόμουν, πώς κοιμόμουν, πώς ξύπναγα, πώς έπαιζα με τους φίλους μου. Καμιά φορά, όταν είμαστε "ασίγουροι" για το πού είμαστε, τι κάνουμε, πώς κινούμαστε... Καμιά φορά, άμα σκεφτούμε τον εαυτό μας παιδί. Έχεις φωτογραφίες δικές σου από παιδί, έτσι δεν είναι; Οι πιο πολλοί πια έχουμε. Λιγοστεύει πια η γενιά στον κόσμο που δεν είχε, που δεν έχει φωτογραφίες από όταν ήταν παιδί. Τώρα πια οι πιο πολλοί άνθρωποι έχουν φωτογραφίες από τον εαυτό τους παιδί.

Νίκος Μωραΐτης: Ναι, σωστό. Κάποιοι αρχίζουν και τις έχουν στα κινητά. Εμείς τις έχουμε και έντυπες.

Χρήστος Λούλης: Εμείς έχουμε και έντυπες. Και αρχίζουν και κιτρινίζουν κιόλας. Εν πάση περιπτώσει, βλέπεις... καμιά φορά, βλέπεις τον εαυτό σου στον καθρέφτη και τον φαντάζεσαι όπως ήταν το παιδί που ήξερες. Το παιδί δώδεκα χρονών, δέκα, εφτά... Που θυμάσαι τον εαυτό σου παιδί και λες τώρα αυτό το παιδί είναι που έχει γκρίζα μαλλιά. Αυτό το παιδί είναι που έχει πέντε παραπάνω ρυτίδες. Αυτό το παιδί είναι που έχει αυτές τις υποχρεώσεις και αυτά τα άγχη και αυτές τις φοβίες. Αυτό το παιδί είναι που έχει ζήσει αυτές τις ματαιώσεις και αυτές τις σφαλιάρες που έχει φάει από τη ζωή και όλα αυτά. Και λες, απ' αυτό το παιδί

που τα έχει ζήσει τώρα όλα αυτά, τι έχει μείνει; Έχει μείνει κάτι; Και το ψάχνεις λιγάκι και το πας από δω, το πας από κει. Κάτι έχει μείνει. Πάντα μένει κάτι. Δεν μπορεί να φύγει τελείως. Κάτι μένει. Και λίγο αυτό προσπαθώ να...

Νίκος Μωραΐτης: Άρα, τι θα έλεγες ότι έχει μείνει από εκεί; Το πιο δυνατό, που σου 'ρχεται...

Χρήστος Λούλης: Λέω... για να μην μπω... για να μην πάω να πω την ουσία. Κοίτα, μένει κατά βάση μια, νομίζω, μια μεγάλη δίψα για παιχνίδι. Για να ξεχαστείς. Μένει μια μεγάλη δίψα για ξεγνοιασιά. Μένει μια μεγάλη, ανάγκη για εξερεύνηση. Δηλαδή...

Νίκος Μωραΐτης: Ήταν ευτυχισμένο αυτό το παιδί;

Χρήστος Λούλης: Ναι, ευτυχισμένο ήταν. Είχε ωραία παιδικά χρόνια. Δεν ήταν... προβληματική η οικογένειά μου. Ο πατέρας μου δεν ήταν στη φυλακή ας πούμε. Δεν μ' έδερνε. Η μητέρα μου δεν ήταν, ξέρω 'γω, απύουσα. Ήταν πολύ καλοί γονείς. Ήταν... ήταν μια μικροαστική οικογένεια, μέση ελληνική, μικροαστική οικογένεια, αυτό. Το γνωστό. Δεν ήμασταν ούτε πολύ ψηλά εισοδηματικά και μορφωτικά, ούτε και πολύ χαμηλά. Ήμασταν σε έναν μέσο όρο, οπότε είχα καλά παιδικά χρόνια. Θυμάμαι είχα... είχα τους φίλους μου, είχα το σχολείο μου, είχα... είχα τα δώρα τα Χριστούγεννα, πήγαινα στα φροντιστήριά μου. Αλλά θυμάμαι ότι έλεγα στον πατέρα μου καμιά φορά, κάποια στιγμή μου έλεγε: "Γιατί, ρε φίλε, σου λείπει κάτι;". Όταν μεγάλωσα λιγάκι, ήμουν λίγο έφηβος που άρχισα να σκέφτομαι κάτι παραπάνω και κάποια στιγμή σε μια έξαρση του λέω: "Μπαμπά, μου λείπει η έλλειψη".

Νίκος Μωραΐτης: Α, καλά.

Χρήστος Λούλης: Κατάλαβες... Δηλαδή...

Νίκος Μωραΐτης: Εκεί τρομάξανε.

Χρήστος Λούλης: Ξέρω 'γω πού τρόμαξαν; Μπορεί να είχαν τρομάξει και πριν οι άνθρωποι. Αλλά, εννοούσα, ρε παιδί μου, ότι... κάτι που να το θέλω, να μην το 'χω. Να μου απαγορεύεται, ξέρω 'γω, από κάποιον να πάω κάπου και να αναγκαστώ να προσπαθήσω πολύ για να το καταφέρω. Τελικά έγινε και αυτό.

Κατάφερα να γίνω ηθοποιός, ας πούμε, και να... και να κάνω αυτή τη δουλειά που κάποια στιγμή μου έσκασε σαν όνειρο. Και που ήταν πραγματικά δύσκολο.

Νίκος Μωραΐτης: Πριν πάμε εκεί.

Χρήστος Λούλης: Ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Από τα παιδικά χρόνια, ποια πρόσωπα θα έλεγες ότι είναι αυτά που σε καθόρισαν;

Χρήστος Λούλης: Πέρα από τον μπαμπά μου και τη μαμά μου;

Νίκος Μωραΐτης: Όχι. Και ο μπαμπάς σου και η μαμά σου.

Χρήστος Λούλης: Εννοείται, ο μπαμπάς μου και η μαμά μου. Δηλαδή...

Νίκος Μωραΐτης: Δεν μας είπες πολλά. Μας είπες μια κουβέντα για τον μπαμπά. Ναι.

Χρήστος Λούλης: Ναι. Κοίταξε, τώρα αν κάποιος μπορεί να πει ότι δεν τον καθόρισε ο μπαμπάς του και η μαμά του, δεν ξέρω αν θα λέει και την αλήθεια. Πολύ καθοριστική ήταν η... ήτανε... Ο πατέρας μου, ήταν ένας πατέρας... Ναι. Όταν μεγάλωνα εγώ, ήταν ένας πατέρας ο οποίος δούλευε ξέρω 'γώ δεκαπέντε - δεκάξι ώρες την ημέρα. Όχι πάντα. Εντάξει, ερχότανε, γιατί ήταν και αυτές οι ωραίες εποχές που οι άνθρωποι ερχόντουσαν και κοιμόντουσαν στο σπίτι το μεσημέρι. Θυμάσαι την εποχή που τα μαγαζιά κλείνανε στις δύο;

Νίκος Μωραΐτης: Μπράβο. Και ξανάνοιγαν.

Χρήστος Λούλης: Και ξανάνοιγαν στις πέντε, ξέρω 'γω, δυόμισι με πέντε; Κάτι τέτοιο ήταν. Ήταν η σιέστα. Ωραία χρόνια. Δεν μπορείς να πεις. Βέβαια, δεν νομίζω ότι... Θα έπρεπε να ξαναγυρίσει αυτό το πράγμα. Ο μπαμπάς μου λοιπόν με καθόρισε, νομίζω ως προς το... στο problem solving ας πούμε, ή στο ότι πρέπει να πηγαίνω και παρακάτω και πιο βαθιά και πιο πολύ. Και μπορώ κι άλλο, μπορώ και καλύτερα. Η μητέρα μου... η μητέρα μου απ' την άλλη ήταν... και μου έδωσε μάλλον μια... είδους... αναβλητικότητα ως προς αυτό. Και αυτά τα δύο συνυπάρχουν. Ενώ είναι αντιφατικά, συνυπάρχουν. Να θες να γίνεις... να θες να

γίνεις, να πας και παρακάτω, αλλά να πεις "Όχι, αύριο θα πάω παρακάτω." Αλλά να έρχεται το αύριο και να πεις "ΟΚ, τώρα θα πάω παρακάτω." Να κάνεις πέντε βήματα και να λες "Τώρα φτάνει. Μεθαύριο θα πάω πάλι παρακάτω." Είναι λιγάκι... Απ' τη μητέρα μου νομίζω κληρονόμησα μια περίεργη μοναξιά. Δεν είναι μόνη της, αλλά... έχει μια μελαγχολική μοναξιά.

Νίκος Μωραΐτης: Δεν χρειάζεται να είσαι μόνος σου για να την έχεις.

Χρήστος Λούλης: Ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Μπορείς και μέσα σε πολύ κόσμο.

Χρήστος Λούλης: Ναι, ναι... Ακριβώς. Νομίζω, ναι. Γιατί πάντα είχα την αίσθηση... Η μητέρα μου μεγάλωσε στην Αυστραλία. Ήρθε λοιπόν πίσω όταν έκανε... έκανε την αδερφή μου και ήρθαν πίσω στην Ελλάδα. Η μητέρα μου δεν είχε ζήσει ποτέ στην Αθήνα. Ήταν στη Φλώρινα, στο χωριό και πήγε στην Αυστραλία. Από το χωριό πήγε στη Μελβούρνη, από τη Φλώρινα, από το χωριό, πήγε στη Μελβούρνη και από τη Μελβούρνη γύρισε στην Αθήνα. Και καμιά φορά την ένιωθα ότι ήταν εκεί παρούσα, αλλά και δεν ήταν κιόλας. Και δεν ξέρω πού ήτανε, άμα ήταν στο χωριό ή άμα ήταν στην Αυστραλία.

Νίκος Μωραΐτης: Δεν την ρώτησες;

Χρήστος Λούλης: Ξέρεις τώρα...Ναι. Όχι, δεν την έχω ρωτήσει ποτέ. Ή μπορεί και να την έχω ρωτήσει και να μου απάντησε έτσι κάπως αόριστα και δεν... Μπορεί και στα δύο να ήταν. Άνετα. Δηλαδή, καμιά φορά έχουμε ενοχές. Δηλαδή, λες "Είσαι εδώ, ρε φίλε;" Σου απαντάει ο άλλος: "Ναι." Ναι, αλλά είσαι και αλλού. Ωραία. Ναι, είμαι και λίγο αλλού. Και τι σε πειράζει; Το μυαλό πετάει. Το μυαλό πηδάει από δω και από εκεί. Δεν σημαίνει ότι δεν είμαστε και εδώ. Γιατί προσπαθεί να συνδέσει... Το μυαλό, ας πούμε, προσπαθεί να συνδέσει αυτό που συμβαίνει τώρα με κάτι που ξεκίνησε πριν από σαράντα χρόνια, ας πούμε. Που δεν ξέρεις να το ονοματίσεις, αλλά είχε ξεκινήσει πριν από σαράντα χρόνια. Και τώρα μπορεί να έρχεται μια στιγμή που... σαν αυτή η στιγμή, ένας κρικάκος που θα μπει σε μια αλυσίδα πραγμάτων που έχει ξεκινήσει σαράντα χρόνια πριν. Και ναι, το μυαλό μπορεί να είναι εδώ και να είναι και αλλού ταυτόχρονα.

Νίκος Μωραΐτης: Και μεγαλώνεις. Έτσι; Και φεύγεις πια από... από τη γυάλα, ας πούμε, αυτήν. Ποια πρόσωπα έρχονται στη ζωή σου που σημαίνουν για σένα;

Χρήστος Λούλης: Μετά από λίγο καιρό, όπως το είπε και πολύ ωραία η ταινία της Pixar, το "Inside Out", το νησί της οικογένειας αρχίζει και μικραίνει και μεγαλώνει το νησί της φιλίας. των Των φίλων ας πούμε. Μετά ξεκινάνε οι φίλοι, οι κοπέλες, τα κολλητάρια. Ο πρώτος άνθρωπος που θυμάμαι μετά τους γονείς μου να μου έχει μείνει κάπως, ήταν μια προπονήτρια που είχα στο κολύμπι. Όταν πήγαινα κολύμπι. Είχα μια προπονήτρια. Η οποία με είχε ξεχωρίσει, ξέρω 'γω. Μετά θυμάμαι την κυρία Γυφτοπούλου.

Νίκος Μωραΐτης: Κάτσε, κάτσε, μισό λεπτό. Συγγνώμη, Γιατί; Γιατί τη θυμάσαι; Τι σου είπε;

Χρήστος Λούλης: Ήταν από τη Ρωσία αυτή.

Νίκος Μωραΐτης: Σε έβαζε να ξεπεράσεις τον εαυτό σου;

Χρήστος Λούλης: Ήταν από τη Ρωσία. Και θυμάμαι, από τους υπόλοιπους προπονητές, είχε μια άλλη ενέργεια. Μου έλεγε κάτι, για το κολύμπι, που δεν ξέρω αν ήταν απλά για το κολύμπι ή αν ήταν και για τη ζωή. Αλλά είχε έναν τρόπο να το λέει. Ήμουν παιδί, εγώ ήμουν δώδεκα χρονών, ξέρω 'γω πόσο ήμουνα, δεκατρία. Θυμάμαι να μου το λέει και θυμάμαι αυτά που μου έλεγε. Τα θυμάμαι ακόμα ως κάτι που δεν είναι μόνο για την πισίνα. Είναι και γενικά.

Νίκος Μωραΐτης: Ακόμα κολυμπάς;

Χρήστος Λούλης: Κολυμπάω, τώρα πια... δεν πηγαίνω πισίνα πια. Κολυμπάω τα καλοκαίρια, ξέρεις αυτό.

Νίκος Μωραΐτης: Και σκέφτεσαι όταν κολυμπάς;

Χρήστος Λούλης: Ε, όχι. Αυτό είναι κάτι που μου είχε πει, ότι προσπάθησε να είναι η ανάσα σου έτσι ούτως ώστε να μην σκέφτεσαι τίποτα και μην... Και μου είχε πει, θυμάμαι μέχρι να... μέχρι να... Επειδή ξέρεις το κολύμπι, πώς πάει η χεριά μας με την ανάσα. Ξέρεις κάνεις μια εκπνοή για τρεις χεριές και μετά στην τέταρτη χεριά βγάζεις και... Μου λέει κάποια στιγμή: "Αμα σου βγάζει τέσσερις

χεριές η εκπνοή, κάνε τέσσερις. Δεν πειράζει. Δεν χρειάζεται, δηλαδή. Βρες εσύ τον κανόνα σου," σαν να μου έλεγε. Και είναι κάτι από αυτά που μου είπε που τα θυμάμαι ακόμα. Μετά θυμάμαι τους καθηγητές μου.

Νίκος Μωραΐτης: Είπες για κάποια κυρία ήδη.

Χρήστος Λούλης: Ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Και σε διέκοψα.

Χρήστος Λούλης: Ναι, την κυρία Γυφτοπούλου που μας έκανε Θρησκευτικά, παρ' όλο που ακόμα δεν έχω καταλάβει για ποιο... Εντάξει, έχω καταλάβει και δεν έχω καταλάβει κιόλας, γιατί τα Θρησκευτικά δεν είναι ακριβώς Θρησκευτικά. Δεν κάνουμε Θρησκευτικά. Κάνουμε λίγο εισαγωγή στην Ορθοδοξία που καταλαβαίνω λίγο για τη χώρα κτλ επειδή δεν έχουμε και πλήρη διαχωρισμό Κράτους - Εκκλησίας. ΟΚ. Αλλά αυτή η κυρία, με αφορμή τα Θρησκευτικά, μάς ανεχόταν να της κάνουμε πάρα πολλές ερωτήσεις και οι οποίες ερωτήσεις ήταν πλατιές σε αντικείμενο. Δεν ήταν για το μάθημα, ξέρω 'γω, μόνο.

Νίκος Μωραΐτης: Και κόντρα στο θρησκευτικό κομμάτι ενδεχομένως;

Χρήστος Λούλης: Ναι, γιατί ας πούμε, ήταν τόσες πολλές οι ερωτήσεις που λίγο... όταν κάνεις τόσες ερωτήσεις. Παιδιά... Παιδιά ήμασταν, κάναμε ερωτήσεις. Αλλά το να μας αφήνει τόσο άνετα και ελεύθερα μια καθηγήτρια να της κάνουμε ερωτήσεις για για ό,τι μας κατεβάζει το μυαλό μας, που κάποια στιγμή βέβαια στην κουβέντα και όσο περνούσε η ώρα και εμείς θέλαμε να βρούμε μια σωστή ερώτηση, να κάνουμε, μια καλή ερώτηση, να κάνουμε, γιατί δεν ρωτάγαμε... Εντάξει, κάποιος μπορούσε να ρωτήσει "Κύρια να σας ρωτήσω κάτι; Πόσες κολώνες έχει το σχολείο;" Ξέρεις, που τρολάρουμε ας πούμε. Πέρα από αυτό.

Νίκος Μωραΐτης: Ναι, αλλά την προβοκάρατε κιόλας; Δηλαδή "Κυρία, γιατί πιστεύετε ότι υπάρχει Θεός; Και αν υπάρχει Θεός πώς...;"

Χρήστος Λούλης: Ναι ναι, για όλα. Μιλάμε για ερωτήσεις που γινόντουσαν και για κοινωνικά ζητήματα και για ιστορικά ζητήματα. Γιατί μπορεί να μιλούσαμε ξέρω 'γω για τη Σύνοδο της Νικαίας, για την Τρίτη Σύνοδο, για την Πρώτη Σύνοδο, για τον Μέγα Κωνσταντίνο, για οτιδήποτε. Μιλούσαμε για φιλοσοφικά θέματα. Τι πάει

να πει Υιός, Πατέρας και Άγιο Πνεύμα; Γιατί δηλαδή αυτή η Τριάδα; Και μας έλεγε λίγο ιστορικά, λίγο φιλοσοφικά, λίγο ό,τι μπορούσε να μας εξηγήσει και εκείνη. Ό,τι είχε καταλάβει και εκείνη ενδεχομένως. Αλλά αρχίσαμε να της λέμε και "Γιατί δηλαδή; Υπάρχουν εξωγήινοι, κυρία; Και αν υπάρχουν εξωγήινοι, δηλαδή τους εμπεριέχει και αυτούς, ας πούμε, αυτός ο Θεός; Τι σημαίνει;" Αλλά ήταν τόσο πολλές οι ερωτήσεις.

Νίκος Μωραΐτης: Και ήταν δεκτική.

Χρήστος Λούλης: Ήταν πολύ δεκτική και απόλυτα. Απαντούσε και άμα δεν ήξερε έλεγε: "Παιδιά, δεν ξέρω." Που αυτό είναι το αντίθετο του Κατηχητικού που σου λέει τις απαντήσεις και στις υποβάλλει και στις βάζει με ένεση μέσα στο κεφάλι σου. Ήταν η αποθέωση της αμφισβήτησης και της φιλομάθειας και της φιλοπεριεργειας. Και από τότε δηλαδή, δεν πήρα και με τόσο κακό μάτι τα Θρησκευτικά και μπορώ ακόμα να καταλάβω... γιατί έχω φίλους οι οποίοι μου λένε: "Άντε μωρέ, με την Εκκλησία κτλ." Παιδιά, τους λέω, εντάξει, υπάρχει και μια σοφία πίσω από τα πράγματα. Υπάρχει κι ένας λόγος, υπάρχει και μια σοφία, υπάρχουν και πολύ ωραία πράγματα. Ας πούμε, υπάρχουν πολύ ωραίοι ύμνοι, πολύ ωραία λόγια.

Νίκος Μωραΐτης: Και ένα φιλοσοφικό περιεχόμενο...

Χρήστος Λούλης: Και υπάρχει και ένα φιλοσοφικό περιεχόμενο το οποίο είναι πολύ σεβαστό, αν μη τι άλλο. Και επίσης υπάρχει και ένα και εκτός από το φιλοσοφικό περιεχόμενο, υπάρχει και ένα πολιτιστικό περιεχόμενο το οποίο κρατάει τώρα δύο χιλιάδες χρόνια, το οποίο και αυτό είναι συγκλονιστικό. Η ζωγραφική, η μουσική, ο στίχος, η αρχιτεκτονική. Ακόμα και η μόδα. Αυτό που φοράνε, αυτά που φόραγαν, τουλάχιστον. Τα πάντα, το τελετουργικό, το πώς, το πώς μπαίνεις μέσα, τα κεράκια. Δηλαδή είναι όλο... Κάτι έχει. Που δεν ξέρω αν μπορώ να με πω πιστό ακόμα και τώρα, αλλά αυτό το θαυμάζω. Και υπάρχουν στιγμές, υπάρχουν φορές, που έχω χαθεί μέσα σε αυτό. Υπάρχουν στιγμές που έχω νιώσει μεγάλη... Έχω νιώσει στο σπίτι μου. Σαν να είμαι μέσα στο σπίτι μου. Και κάποιες φορές που νιώθω ότι δεν είμαι μόνος μου μέσα εκεί. Και άλλες φορές που νιώθω ότι με..

Νίκος Μωραΐτης: Πηγαίνεις δηλαδή; Όχι,

Χρήστος Λούλης: Όχι, δεν πηγαίνω. Τις φορές που πηγαίνω...

Νίκος Μωραΐτης: Αλλά μπορεί να είναι μια Μεγάλη Παρασκευή... που να το νιώσεις.

Χρήστος Λούλης: Ναι, μπορεί μια Μεγάλη Παρασκευή. Ή μπορεί να πηγαίνω σε ένα, ναι σε ένα... σε μια άλλη στιγμή, σε μια άλλη φάση, άσχετη. Δεν είμαι τακτικός. Υπάρχουν φορές που πηγαίνω και νιώθω πολύ ξένος. Υπάρχουν φορές που πηγαίνω και νιώθω ότι δεν έχω καμία θέση εδώ πέρα. Δεν ξέρετε τι σας συμβαίνει και φεύγω. Τι να πω; Θυμάμαι λοιπόν την κυρία Γυφτοπούλου. Θυμάμαι τον κύριο Κονταξή. Θα πάρω τους καθηγητές μου. Ένας και αυτός φιλόλογος, μας έκανε Αρχαία και ήταν κι αυτός τόσο... μειλίχιος άνθρωπος, μαλακός άνθρωπος, ταπεινός άνθρωπος, έξυπνος πολύ, που όμως δεν διαφήμιζε την εξυπνάδα του και έξυπνος αρκετά ούτως ώστε να καταλαβαίνει μέχρι πού μπορούσε να απαντήσει και μέχρι πού δεν μπορούσε. Άνθρωποι οι οποίοι δεν μας επιβάλλονταν. Άνθρωποι που μας δέχονταν σε σημείο που να λες... Καμιά φορά θυμάμαι πώς ήμασταν σαν παιδιά στο Λύκειο ας πούμε, ή στο Γυμνάσιο και λέω "Παιδιά πώς αντέχανε αυτοί οι άνθρωποι; Αλήθεια, πώς αντέχανε;" Και όμως, μου έχουν μείνει αυτοί οι δύο. Γιατί, από τη μεριά τους ποτέ δεν υπήρχε ούτε μια στιγμή που να θυμώσανε. Θυμάμαι και άλλους που θυμώνανε. Θυμάμαι κι άλλους που μας μαλώνανε και καλά κάνανε οι άνθρωποι. Καλά κάνανε. Αλλά στην ψυχή μου μέσα και συγκινούμαι, είναι αυτοί οι οποίοι με αυταπάτηση και με ταπεινότητα και με... και εγώ δεν ξέρω τι θάρρος και τη δύναμη, καθόντουσαν εκεί και προσπαθούσαν να είναι εκεί και να μας απαντήσουν. Ναι

Νίκος Μωραΐτης: Τώρα, κάποια στιγμή πρέπει να έρθει και το θέατρο. Έτσι; Λογικά.

Χρήστος Λούλης: Λογικά ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Αλλά πότε πραγματικά έρχεται; Δηλαδή εσύ μπαίνεις με Πανελλαδικές;

Χρήστος Λούλης: Μπαίνω με Πανελλαδικές στο Πανεπιστήμιο του Πειραιά.

Νίκος Μωραΐτης: Και αρχίζεις τις σπουδές σου.

Χρήστος Λούλης: Ναι, αρχίζω τις σπουδές μου.

Νίκος Μωραΐτης: Έχει μπει το θέατρο.

Χρήστος Λούλης: Όχι, δεν έχει μπει το θέατρο. Έχει μπει η μεγάλη βαρεμάρα.

Νίκος Μωραΐτης: Ως θεατής;

Χρήστος Λούλης: Ούτε ως θεατής δεν έχω δει. Μόνο Χάρρυ Κλυνν έχω δει.

Νίκος Μωραΐτης: Σοβαρά μιλάς;

Χρήστος Λούλης: Χάρρυ Κλυνν και Σωτήρη Μουστάκα, σε μια παράσταση. Απλά βαριόμουν αφόρητα. Βαριόμουν αφόρητα. Δηλαδή πήγαινα στο Πανεπιστήμιο, παρακολουθούσα τα μαθήματα, στριμωχνόμουν πάρα πολύ εκεί μέσα. Δεν μπορούσα, ασφυκτιούσα και πέρναγα τον καιρό μου στα γύρω καφέ, διαβάζοντας "Φως", "Φως των Σπορ" γιατί είμαι και Ολυμπιακός. Ήμουν και στον Πειραιά. Μεγάλωσα και στον Πειραιά, πίνοντας φραπέδες και τέτοια, παίζοντας τάβλι.

Νίκος Μωραΐτης: Πόσο καιρό αυτή η παρακμή;

Χρήστος Λούλης: Ε, παρακμή, παρακμή, μεγάλη παρακμή. Τρεις μήνες; Τέσσερις; Θα μου πεις, έχεις κάνει πολύ μεγάλη προσπάθεια να περάσεις στο Πανεπιστήμιο. Έχεις διαβάσει και ξέρεις απ απ' έξω πέντε βιβλία, ξέρω 'γω. Εντάξει, ΟΚ, καταλαβαίνω για έναν φοιτητή, τον πρώτο καιρό να είναι λίγο έτσι. ΟΚ. Αλλά δεν μου ερχόταν εμένα να το σταματήσω αυτό το πράγμα και άρχισα να ανησυχώ. Λέω "Τι θα γίνει, όλη μου η ζωή θα βγει έτσι; "Φως των Σπορ", φραπέ, τάβλι. Τι θα γίνει;" Δεν είναι σωστό αυτό το πράγμα. Και μπήκα θυμάμαι στο Πανεπιστήμιο και αντί να πάω στο αμφιθέατρο, στην αίθουσα που είχα το μάθημα, αποφάσισα να κάνω μια βόλτα στους χώρους που δεν είχα... στα γραφεία ξέρω 'γω ή στους χώρους που ήταν για άλλα έτη, να δω το Πανεπιστήμιο. Χωρίς να ξέρω πού και τι θέλω να κάνω. Και μπήκα. Έκανα μια βόλτα στους διαδρόμους και κάποια στιγμή σε έναν διάδρομο, που είχα περάσει από πέντε πόρτες που κανονικά δεν θα έπρεπε να είμαι και μπήκα και ανέβηκα και έστριψα και έδειξα... βρήκα μια αφίσα που έλεγε για μια θεατρική ομάδα που

γινόταν στο Πανεπιστήμιο. Και ήταν σαν μια μαγική στιγμή. Σαν μια μαγική στιγμή που είναι μπαμ... παίζουν βιολιά, πιάνο από κάτω, αλλάζουν τα φώτα. Λίγο σταματάει ο χρόνος. Θυμάμαι αυτή την αφίσα ακόμα και ήταν ένα χαρτάκι τόσο, έτσι μικρούλι που έλεγε για τη θεατρική ομάδα του Πανεπιστημίου και έδινε ραντεβού για... "Θα συναντηθούμε στην τάδε αίθουσα, ξέρω 'γω την τάδε του μήνα, τάδε ώρα." Εγώ δεν είχα καμία σχέση ούτε με θέατρο, ούτε με καλλιτεχνία, ούτε με τίποτα. Και για κάποιο λόγο πήγα. Και κάθισα πίσω, πίσω στην άκρη. Και θυμάμαι χαρακτηριστικά ήταν γεμάτη η αίθουσα. Πήγα τελευταίος, πήγα στην ώρα ακριβώς, ήταν γεμάτη η αίθουσα. Δεν χωρούσα μέσα στην αίθουσα και ήμουν με το ένα πόδι μέσα στην αίθουσα και το άλλο πόδι έξω από την πόρτα και με το άλλο... Κυρίως ήμουν έξω από την πόρτα και άκουγα. Και μπήκα και πήγα. Και μιλήσαμε στην αρχή, μιλούσαμε. Μας έλεγε αυτός που το είχε, ο Στέφανος ο Καρυδάκης. Δεν ξέρω πού είναι τώρα. Και μ' άρεσε. Περνούσαν οι μέρες, οι μήνες... Έκανα πρόβα. Μας έδινε βιβλία, διαβάζαμε.

Νίκος Μωραΐτης: Ήταν ο στόχος να ανεβεί κάποια συγκεκριμένη παράσταση;

Χρήστος Λούλης: Θα ανέβαινε μια παράσταση κάποια στιγμή.

Νίκος Μωραΐτης: Θυμάσαι ποια;

Χρήστος Λούλης: Η "Φαύστα".

Νίκος Μωραΐτης: Μάλιστα.

Χρήστος Λούλης: Θα ανέβαινε η "Φαύστα" του Μποστ. Ε, αυτά τα γνωστά. Μετά από ένα χρόνο, ενάμιση, όμως. Αλλά, άρχισα να διαβάζω. Άρχισα να... αντιλαμβάνομαι πώς είναι να ανεβαίνεις σε μια σκηνή και τι σημαίνει το χέρι σου να είναι εδώ ή το χέρι σου να είναι εκεί ή το χέρι σου να είναι χαμηλά, έτσι; Και ήταν σιγά σιγά νομίζω ότι άνοιγε η υποψία, ερχόταν η υποψία ενός πολύ μεγάλου κόσμου που μου ήταν κρυφός για πάρα πολύ καιρό. Και κάποια στιγμή, μετά από, μετά από αρκετό καιρό, ξύπνησα ένα πρωί θυμάμαι και είπα ότι αυτό το πράγμα δεν θέλω να το κάνω μια φορά τη βδομάδα που το έκανα στο Πανεπιστήμιο. Θέλω να το κάνω κάθε μέρα. Να κάνω αυτό. Και πήγα και έδωσα στη Δραματική Σχολή και πέρασα και άλλαξε η ζωή μου.

Νίκος Μωραΐτης: Θέατρο Τέχνης.

Χρήστος Λούλης: Θέατρο Τέχνης. Εκεί... εκεί άνοιξε το παράθυρο.

Νίκος Μωραΐτης: Ναι. Στο μεταξύ έχεις δει παραστάσεις; Έχεις αρχίσει να βλέπεις θέατρο;

Χρήστος Λούλης: Ναι. Όσο ήμουνα στη θεατρική ομάδα είχα δει κάποιες παραστάσεις. Είχα δει τους "Αδελφούς Καραμαζόφ".

Νίκος Μωραΐτης: Ναι. Πότε έρχεται η παράσταση εκείνη που, που εκστασιάζεσαι; Βλέπεις δυο συναδέλφους σου εκείνων των χρόνων, έτσι, που εσύ, όμως, ακόμα είσαι ή φοιτητής ή σπουδαστής της Δραματικής, εσύ θα μου πεις. Που λες "Πω, πω, είναι μαγεία αυτό που κάνουν."

Χρήστος Λούλης: Θυμάμαι "Τα ραβδιά των τυφλών" στο Θέατρο Τέχνης και η πρώτη φορά που πήγα να δω τον Λευτέρη Βογιατζή. Νομίζω πως ήταν το "Bella Venezia". Μπορεί να κάνω λάθος. Δεν ήταν το "Bella Venezia". Νομίζω πως ήταν... κάποια παλαιότερη παράσταση, δεν θυμάμαι. Που είπα, "Εδώ πέρα συμβαίνει κάτι, που δεν μπορώ να το... που είναι επικίνδυνο. Εδώ συμβαίνει κάτι."

Νίκος Μωραΐτης: Γιατί επικίνδυνο;

Χρήστος Λούλης: Επικίνδυνο, γιατί δεν ξέρεις, δεν το... δεν το γνωρίζεις και δεν ξέρεις αν θα σου σκάσει καλά ή κακά. Επικίνδυνο, γιατί μπορεί να σε καταστρέψει, να σε αλλάξει, να σε ξετινάξει, να σου φέρει τα μέσα έξω. Επικίνδυνο, γιατί μπορεί να σημαίνει πολλά για πολλούς και για σένα. Βαθιά πράγματα.

Νίκος Μωραΐτης: Και σου άρεσε αυτός ο κίνδυνος; Ή σε φόβιζε;

Χρήστος Λούλης: Μου άρεσε. Με γοήτευσε πάρα πολύ αυτός ο κίνδυνος. Ότι εδώ πέρα κάνουμε κάτι... Εδώ πέρα μπορεί να γίνει κάτι που για τον κόσμο είναι επικίνδυνο. Είναι... Θέλω να πω... έχει... έχει, πώς το λένε; Μπορεί να τους αλλάξει τη ζωή. Μπορεί να τους πιάσει, να τους αγγίξει με έναν τρόπο που δεν αγγίζονται πια οι άνθρωποι.

Νίκος Μωραΐτης: Και στη Σχολή τώρα, ερχόμενοι;

Χρήστος Λούλης: Και στη Σχολή...

Νίκος Μωραΐτης: Ποιοι καθηγητές είναι που σε καθορίζουν;

Χρήστος Λούλης: Ο πρώτος, ο πρώτος που με καθόρισε ήταν ο Περικλής ο Καρακωνσταντόγλου. Που είναι ένας λαϊκός άνθρωπος ο Περικλής, ευαίσθητος πολύ και ο οποίος με πρόσεξε και με... Ήταν ο πρώτος που με πρόσεξε λίγο και μου είπε "Ελα εδώ".

Νίκος Μωραΐτης: Διδάσκει ακόμα; Είναι εκεί;

Χρήστος Λούλης: Διδάσκει ακόμα, δεν είναι εκεί νομίζω. Αλλά ήταν ο πρώτος που με πήρε από το χέρι και με πήγε κάπου. Μετά ήρθε. Ήρθαν σπουδαίοι άνθρωποι. Ήρθε η Ρένη Πιπτακή, ήρθε ο Κώστας Χρονόπουλος, ο μακαρίτης, ο οποίος μας έκανε Θεατρολογία, που ήταν πολύ φωτισμένος άνθρωπος. Μετά ήρθε ο Γιώργος ο Λαζάνης που μας έκανε μάθημα. Ο Μίμης ο Κουγιουμτζής. Όλοι αυτοί, ο καθένας είχε ένα πετραδάκι, έβαζε ένα λιθαράκι για να μας, για να μας αλλάξει λιγάκι..., να μας κινητοποιήσει τη φαντασία λιγάκι. Γιατί πας παιδί, σε μια σχολή και καταλαβαίνεις ότι δεν λειτουργεί η φαντασία σου, ενώ όσο μεγαλώνεις λειτουργεί περισσότερο. Αλλά δεν είναι η φαντασία σου που δεν λειτουργεί. Μια χαρά λειτουργεί η φαντασία σου. Απλά μεγαλώνοντας, αποκτάς και μια γλώσσα και έτσι η φαντασία σου διοχετεύεται και αρθρώνεται και μπορεί και παίρνει μια σάρκα και οστά που λέμε. Δεν είναι ότι δεν έχεις φαντασία, απλά εκφράζεται καλύτερα. Και μετά ερχόμαστε στον πρώτο, πρώτο μεγάλο σταθμό που ήταν ο Μίνως Βολανάκης. Που τον γνώρισα τυχαία έξω από ένα ζαχαροπλαστείο στα Εξάρχεια, με έναν φίλο που τον ήξερε, σαν φάτσα τον ήξερε και με το θράσος της νιότης καθίσαμε και του μιλήσαμε. Και μου λέει...

Νίκος Μωραΐτης: Τι ωραίο αυτό το θράσος!

Χρήστος Λούλης: Ναι, ωραίο. Και γυρνάει μου λέει: "Εσένα πού είναι... πού είναι η μηχανή σου;" Λέω "Που το ξέρετε ότι έχω μηχανή;" "Ε, γιατί αν δεν είχες μηχανή θα είχες άλογο." Μου το είπε αυτό. Δηλαδή μου... μου τσίγκλισε λιγάκι τον ναρκισσισμό κι εγώ τσίμπησα κανονικά. Και λέω "Καλά αυτός ο άνθρωπος, είναι..." γιατί και αυτός είχε θράσος μεγάλο. Αλλά είχε... μπορούσε να διαβάσει

τους ανθρώπους και μεγάλη ευαισθησία. Και ξεκινήσαμε και με τον φίλο μου μαζί και τον Βολανάκη, μια... σχέση μέντορα ας πούμε. Πηγαίναμε στο γραφείο του, μας διάβαζε, μας έδινε βιβλία να διαβάσουμε, μας έδινε βινύλια να ακούσουμε, ταινίες. Μετά συζητούσαμε,

Νίκος Μωραΐτης: Σας ανέλαβε ενώ δεν ήταν καθηγητής σας.

Χρήστος Λούλης: Όχι, καθόλου. Ήτανε... αυτό... μια γνωριμία. Και αυτουνού του άρεσε, ας πούμε, με τα νέα παιδιά. Ε, ξέρεις. Να πηγαίνουμε στο γραφείο του, μας έβγαζε τυράκι, μας έδινε, ξέρω 'γω, κρασάκι με τυράκι. Μας διάβαζε τη μετάφρασή του την καινούργια ή μια σκηνή. Ή μας έβαζε και παίζαμε, δηλαδή κάναε κάναε αυτόν τον μονόλογο και μας μιλούσε μετά. Ήταν πολύ ωραία αυτή η σχέση.

Νίκος Μωραΐτης: Η οποία κράτησε καιρό;

Χρήστος Λούλης: Η οποία κράτησε κάνα-δυο χρόνια. Όχι πολύ καιρό. Κάνα-δυο χρόνια. Μετά εγώ ξεκίνησα να δουλεύω στο θέατρο πολύ και δεν είχα χρόνο πια. Αν και...

Νίκος Μωραΐτης: Ερχόταν;

Χρήστος Λούλης: Όχι, δεν πρόλαβε. Πέθανε. Ήταν και αυτό, το ότι... ήταν τόσο η σχέση όμορφη, που είχε αρχίσει, όμως, και γινότανε πνιγηρή λιγάκι. Γινότανε, πώς να σ' το πω, πατροναριστική.

Νίκος Μωραΐτης: Ως μέντορας, ναι. Θα φτάσει και σ' αυτό.

Χρήστος Λούλης: Κι εγώ ήθελα, ας πούμε, να διατρανώσω την ανεξαρτησία μου. Και τότε είχα μπλέξει και με μια κοπέλα και δεν πήγαινα... πολύ. Απέφευγα δηλαδή τα ραντεβού. Δεν ήμουν πια... απομακρύνθηκα. Γιατί κι εκεί πέρα ψιλοπνίγηκα. Και μετά άρχισε μια ιστορία με πάρα πολύ σπουδαίους ανθρώπους που ήρθαν... που... ή πήγα εγώ στον δρόμο τους ή ήρθαν κι αυτοί στον δικό μου, όπως ας πούμε ο Λευτέρης ο Βογιατζής. Όπως...

Νίκος Μωραΐτης: Κάτσε εδώ, πρέπει να καθίσουμε λιγάκι.

Χρήστος Λούλης: Ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Γιατί υπάρχει... καταρχάς είναι ένας μύθος.

Χρήστος Λούλης: Ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Θεατρικός. Ο μύθος ο θεατρικός. Και από την άλλη, αν πιάσεις τους ηθοποιούς, απ' τη δική μου την πλευρά, έτσι, που δεν είμαι στο θέατρο, θα σου πούνε από αποθεωτικά λόγια μέχρι το πόσο δύσκολα και, γιατί να το κρύψουμε, άσχημα πέρασαν.

Χρήστος Λούλης: Ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Και πολλοί που δεν άντεξαν.

Χρήστος Λούλης: Και κακοποιητικά. Κακοποιητικά.

Νίκος Μωραΐτης: Τι σημαίνει το κακοποιητικά δηλαδή;

Χρήστος Λούλης: Σημαίνει ότι, δεν μιλάμε για βία, αλλά μιλάμε για ψυχολογική βία.

Νίκος Μωραΐτης: Να σε κάνει σκουπίδι;

Χρήστος Λούλης: Ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Και αυτό σου κάνει καλό;

Χρήστος Λούλης: Ότι δεν σε σκοτώνει, δεν είπαμε, σε κάνει πιο δυνατό; Δεν ξέρω τι να σου πω τώρα. Κοίτα, όταν είσαι 23, 24, 25... και σου μιλάει και σου κάνει ένας άνθρωπος, σε βάζει σε ένα πράγμα και σε κάνει να αμφισβητείς για τα πάντα πάνω σου και μέσα σου και σε μειώνει τόσο πολύ... Κι εσύ, όμως, πρέπει να ζήσεις. Αναγκαστικά αυτά, άμα έχεις τη δύναμη, αποφασίζεις να τα κάνεις εργαλεία. Αποφασίζεις αυτά να τα χρησιμοποιήσεις για να ζήσεις, για να γίνεις καλύτερος. Εκτός εάν δεν μπορείς και φεύγεις.

Νίκος Μωραΐτης: Εκείνος αυτό δεν ήθελε επί της ουσίας;

Χρήστος Λούλης: Δεν ξέρω τι ήθελε, δεν ξέρει καν κι αυτός. Δεν ξέρω αν κι αυτός ήξερε τι θέλει. Δηλαδή, αυτός ήθελε να κάνει θέατρο. Και για να κάνει το θέατρο που ήθελε, ήθελε τους ανθρώπους εντελώς γυμνούς, εννοώ εντελώς εκτός συμπεριφορισμών και προσωπειών ή οτιδήποτε. Ήθελε ας πούμε αν πεις μια ατάκα, να είναι αυτό και μόνο αυτό να σημαίνει. Μόνο αυτά τα λόγια. Μπορείς να πεις μια ατάκα, μια καλημέρα και να εννοείς καλημέρα χωρίς να μου λες και την ιστορία του ποιος είσαι και του πόσων χρόνων είσαι και πώς ξύπνησες σήμερα; Γιατί έχετε αρχίσει, λέει, να μάθετε όλοι να παίζετε πολλά, ενώ δεν ξέρετε να παίζετε το ένα. "Μπορείς να μην παίζεις;" μας έλεγε. Εννοούσε όχι να μην παίζεις. Εννοούσε να μην παίζεις κακά. Αλλά το να μην παίζεις σημαίνει ότι μπορείς να ανακαλύψεις ότι κάθε μέρα αυτό που κάνεις, η φωνή σου, η στάση σου, οι χειρονομίες σου, το βλέμμα σου λέγοντας κάτι, λένε κι αυτά μια ιστορία.

Νίκος Μωραΐτης: Τώρα μου θύμισες την ατάκα που έχει πει ο Μάρλον Μπράντο ότι επειδή, λέει, ξεκίνησε να γράφει η κάμερα, δεν σημαίνει ότι εσύ πρέπει να κάνεις κάτι.

Χρήστος Λούλης: Ναι, αλλά αυτό το πράγμα σημαίνει... Ναι, όντως δεν χρειάζεται να κάνεις κάτι. Και ο Λευτέρης μας έλεγε ότι "Και στη ζωή σου όπως μιλάς, ας πούμε, όταν, όταν λες τα λόγια που λες και μιλάς σε αυτούς που μιλάς. Κάτσε και σκέψου τι άλλα λες εκτός από αυτά που λες. Γιατί ανεβαίνετε στη σκηνή και νομίζετε ότι μπορείτε να ξέρετε πώς παίζεται αυτό ή πώς παίζεται εκείνο. Και εγώ βαριέμαι να σε βλέπω", μας έλεγε. "Βαριέμαι γιατί μου παίζετε αυτό που έχετε δει κάποιον να κάνει και δεν το κάνετε, δεν το μιμείστε και πολύ καλά. Μου παίζετε, μου μιμείστε τον Μάρλον Μπράντο. Μου μιμείστε τον Αλ Πατσίνο, τον Ρόμπερτ Ντε Νίρο, αλλά δεν τους μιμείστε καλά. Και όχι επειδή αυτοί έχουν ταλέντο και εσείς δεν έχετε. Μπορεί να έχετε. Μπορεί να έχετε λιγότερο. Μπορεί να έχετε και περισσότερο, αλλά γιατί; Για κάποιον άλλο λόγο. Γιατί αυτοί είναι αυτοί. Αυτοί κάνουν αυτό. Είναι δικό τους. Και επίσης είναι κάτι που δεν με αφορά. Μπορείς να κάνεις ένα πράγμα αντί να κάνεις δεκαπέντε", μας έλεγε. Κάποια στιγμή είχε φτάσει στο σημείο να μου πει εμένα "Κάποιος, κάποτε, σου είπε κάτι. Αυτόν βρες τον και βρισ' τον.". Ότι αυτό που μου είπε κάποιος κάποτε για κάτι...

Νίκος Μωραΐτης: Χωρίς να σου πει τι...

Χρήστος Λούλης: Ότι αυτό είναι που με κρατάει πίσω.

Νίκος Μωραΐτης: Το βρήκες;

Χρήστος Λούλης: Ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Όντως ίσχυε;

Χρήστος Λούλης: Ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Τον έβρισες;

Χρήστος Λούλης: Ναι. Μέσα μου. Δεν πήγα να τον βρω τον άνθρωπο. "Να σου πω, άστο διάολο." Όχι. Ναι... αλλά, είναι αυτό το πράγμα με τον Λευτέρη. Είχε πάντα δίκιο.

Νίκος Μωραΐτης: Α, ναι, ε;

Χρήστος Λούλης: Ήταν κακότροπος, δεν είχε καθόλου δίκιο στον τρόπο του. Υπονόμευε την προσπάθειά του και του γυρνούσε μπουμέρανγκ όλο αυτό. Κατάστρεψε ανθρώπους. Αλλά αυτό που τους έλεγε ήτανε... είχε δίκιο.

Νίκος Μωραΐτης: Εσύ πώς φεύγεις νικητής από εκεί;

Χρήστος Λούλης: Μην... Ζωντανός. Επειδή, απλά επειδή είμαι στα πόδια μου, ζούσα.

Νίκος Μωραΐτης: Δεν σε κατέστρεψε.

Χρήστος Λούλης: Όχι, αυτό ήταν η νίκη μου. Το ότι μπορούσα και πήγα, έφυγα από τον Λευτέρη και βέβαια έκανα πολλά χρόνια να ξεπεράσω, να τον βγάλω από μέσα μου. Που πάντα τον έχω μέσα μου, ως έναν βαθμό. Αλλά έκανα πολλά χρόνια να σταματήσω να λογοδοτώ σε αυτόν. Ακόμα κι όταν δεν ήμουν σε αυτόν. Και αυτή ήταν η νίκη μου. Δηλαδή μπόρεσα και περπάτησα χωρίς αυτόν, αλλά κουβαλώντας τον. Όχι τα κακά του. Προσπαθώ. Τα καλά του. Εντάξει, ήταν ένας άνθρωπος πολύ εισχωρητικός, πολύ επιδραστικός και πολύ έμπαινε μέσα σου και σε ανακάτευε πάρα πολύ. Στα έκανε όλα έτσι. Και αυτό πονάει πολύ. Και μετά

δεν ξέρεις ποιος είσαι. Λες "Ωχ, ωχ!" Και δεν ξέρεις πώς περπατάνε οι άνθρωποι, πώς μιλάνε. ΟΚ. Αλλά σου λέω, ήμουν τυχερός γιατί μετά ήρθαν άνθρωποι... η Λυδία η Κονιόρδου, κάναμε τον "Ιωνα". Σπουδαία δασκάλα. Ήρθε μετά ο Θωμάς ο Μοσχόπουλος. Κάναμε πάρα πολλά πράγματα. Ήρθε ο Γιάννης ο Χουβαρδός. Ήρθε ο Νίκος ο Καραθάνος που ακόμα είμαστε και δουλεύουμε μαζί. Ο Καρατζάς. Δηλαδή, υπήρχαν... Υπήρχε μια αλυσίδα ανθρώπων που με έχουν δει και από την καλή και από την ανάποδη.

Νίκος Μωραΐτης: Πες μου, πες μου, δώσε μου μια ατάκα του τί σου έδωσε ο καθένας;

Χρήστος Λούλης: Ας πούμε, η Λυδία μου έδωσε την αξία της πειθαρχίας. Ο Θωμάς μου έδωσε την αξία της ανατροπής. Ο Χουβαρδός μου έδωσε την αξία του να μην λες ψέματα. Στον εαυτό σου, εννοώ, την ώρα που παίζεις. Και του να είσαι αποτελεσματικός. Ξεκίνα με το αποτελεσματικό και θα προχωρήσεις αν είσαι τυχερός, στο καλό. Ο Νίκος ο Καραθάνος μου έδωσε την αξία της πολύ μεγάλης συγκίνησης, για κάτι. Και ότι αξίζει να... να... καβαλήσεις το κύμα του αισθήματος και να γίνει... να γίνει σερφ. Να σερφάρεις... Να γίνει μια μεγάλη στιγμή αυτό το αίσθημα. Ο Καρατζάς, οι φλέβες και τα κόκκαλα των κειμένων. Δεν τον ενδιαφέρει τόσο πολύ η εικόνα.

Νίκος Μωραΐτης: Από όλα αυτά τα κείμενα που έχεις παίξει, που είναι... έχεις παίξει μεγάλα έργα, έτσι; Και πιο σύγχρονα και αρχαίο δράμα και τα πάντα. Ποιο είσαι τελικά;

Χρήστος Λούλης: Το μικρόφωνο εντάξει; Ε; Θέλω να αποφύγω την ερώτηση, για αυτό. Ποιο είμαι; Όλα. Όλα είμαι, μωρέ. Είμαι. Είμαι όλα. Αυτό που, ας πούμε, υπάρχει μεγάλη δυσκολία και γενικά και στις σχέσεις των ανθρώπων. Γνωρίζουμε κάποιον. Γνωρίζω εσένα, τον Νίκο, και είμαστε φίλοι για δεκαπέντε χρόνια. Και εγώ θα έχω στο μυαλό μου ότι, εντάξει, περνάν τα χρόνια, σου έχουν συμβεί πράγματα, αλλά εγώ θα έχω συνέχεια στο μυαλό μου αυτόν που γνώρισα. Χωρίς να είμαι ευαίσθητος σε αυτό που γίνεσαι ανά πάσα στιγμή. Οι άνθρωποι, ξέρεις που είμαι κι αυτό έχω κι εκείνο, έχω το άλλο. Έχουμε πολλές αντιφάσεις. Μόνο αντιφάσεις είμαστε δηλαδή στην ουσία. Ναι, εμένα μ' αρέσει το αρχαίο δράμα. Μ' αρέσει η Επίδουρος και το τζιτζίκι. Να ακούω τον γκιώνη, ας πούμε. Και να έχω σκόνη ανάμεσα στα δάχτυλα των ποδιών μου και ιδρώτα στο πίσω μέρος της πλάτης μου και της μπλούζας μου. Μ' αρέσει και ο Σαίξπηρ, πολύ. Το οποίο κάνει

με το μυαλό κάτι που δεν τελειώνει ποτέ. Και τίποτα δεν θα συγκριθεί με το σύγχρονο δράμα που παίζεις σε ένα θέατρο με ιταλική σκηνή. Μ' αρέσουν όλα, αυτό είναι, μ' αρέσουν όλα. Μ' αρέσει και το σινεμά, μ' αρέσει η τηλεόραση, μ' αρέσουν.

Νίκος Μωραΐτης: Ποιος από τους συγγραφείς είσαι; Που λες δηλαδή, "Αχ αυτον, μου προτείνεις να παίξω έργο του; Μου προτείνεις... τι ωραία, σαν σκέψη;" Ή το λέω πολύ απλοϊκά;

Χρήστος Λούλης: Όχι, δεν το λες απλοϊκά. Το λες έτσι, τηλεοπτικά. Νομίζω πως είμαι η Σάρα Κέιν πιο πολύ. Σαν να βγαίνουν λέξεις μέσα από το στόμα της, φράσεις... που και η ίδια είναι λίγο... τις έχει ακατέργαστες μέσα της, γιατί δεν ξέρει ακριβώς πού το πάει. Ξέρεις στο τέλος πού, αλλά πετιούνται έτσι πράγματα.

Νίκος Μωραΐτης: Μπορείς να πάρεις και τέσσερις ανάσες, τέσσερις απλωτές πριν την ανάσα.

Χρήστος Λούλης: Βέβαια, μπορείς να πάρεις και τέσσερις απλωτές.

Νίκος Μωραΐτης: Και βέβαια φτάνουμε σιγά-σιγά στο τέλος. Και δεν μου έχεις πει καθόλου για ένα κομμάτι που είναι καθοριστικό για έναν άνθρωπο. Και καταλαβαίνεις ότι εννοώ το κομμάτι το εκτός σκηνής.

Χρήστος Λούλης: Που δεν είναι και εκτός σκηνής. Γιατί γνωριστήκαμε με την Έμιλυ (Κολιανδρή)...

Νίκος Μωραΐτης: Έλα ντε...

Χρήστος Λούλης: Σε πρόβα...

Νίκος Μωραΐτης: Η σύζυγός σου είναι ηθοποιός.

Χρήστος Λούλης: Άλλωστε δεν μπορείς να γνωρίσεις και άνθρωπο όταν είσαι ηθοποιός, δεν μπορείς και να γνωρίσεις εκτός. Τι να κάνουμε; Είμαστε μέσα στα θέατρα.

Νίκος Μωραΐτης: Συγγνώμη, προσπάθησες να το αποφύγεις; Να γνωρίσεις ηθοποιό; Ή όχι, δεν είχες τέτοια ζητήματα;

Χρήστος Λούλης: Όχι, δεν είχε συμβεί. Ήμασταν. Κοίταξε, είμαστε με την Έμιλυ είκοσι 25 χρόνια τώρα μαζί. Δηλαδή εγώ είμαι από 25 χρονών μαζί της και εκείνη από 22, ξέρω 'γω. Κάπως... μπερδεύτηκαν οι γοητείες μας. Η γοητεία που νιώθαμε ο ένας για τον άλλον, δηλαδή, επειδή ήμασταν και νέοι στη δουλειά, μπερδεύτηκε με τη γοητεία του θεάτρου, με τη γοητεία της... της πορείας ενός ανθρώπου στο θέατρο, του χειροκροτήματος. Μπερδεύτηκε με το πόσο δύσκολος άνθρωπος ήταν ο Λευτέρης Βογιατζής, στον οποίο... στου οποίου την πρόβα γνωριστήκαμε.

Νίκος Μωραΐτης: Πόσο καθοριστικός λοιπόν και στη ζωή σου;

Χρήστος Λούλης: Ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Την προσωπική.

Χρήστος Λούλης: Ναι. Ναι, πολύ. Πολύ. Και αυτό το συγκεκριμένο έργο που παίζω τώρα, το "Καθαροί πια", το "Cleansed". Όταν γνώρισα την Έμιλυ και τα φτιάξαμε, έπαιζα αυτό το έργο με τον Λευτέρη. Με την Έμιλυ λοιπόν είμαι... είμαστε σαν δυο δεντράκια που έχουν τυλιχτεί νωρίς και που τώρα δεν μπορείς να ξεχωρίσεις εύκολα τον κορμό του ενός από του άλλου. Έχουν λίγο μεγαλώσει και έχουν μπει λιγάκι το ένα μέσα στο άλλο. Κάναμε και δύο παιδιά μαζί. Εχουμε μια οικογένεια με την Έμιλυ. Και ήταν εκείνη που με κρατούσε πάντα στο να απλοποιήσω, στο να μην κάνω τη σκέψη μου πολύπλοκη. Πάντα μου έλεγε, με γείωνε λιγάκι, μου έκανε... "Δηλαδή πιο απλά." "Δηλαδή, με δύο λέξεις."

Νίκος Μωραΐτης: Τι ωραίο! Πάντα χρειαζόμαστε αυτό που δεν έχουμε.

Χρήστος Λούλης: Ναι, ναι. Αλλά βλέπεις ότι για τον άνθρωπο τελικά που είσαι μαζί 25 χρόνια, μπορείς να πεις... δεν μπορείς... Δηλαδή δεν ξέρω και τι. Ή θα αρχίσω να μιλάω για πέντε χρόνια τώρα ολόκληρα και να κλαίω και να συγκινούμαι. Ή... ή δεν θα πεις και τίποτα.

Νίκος Μωραΐτης: Τι ωραίο που μπορείς να το κάνεις, όμως, τόσα χρόνια μετά. Και να σου πω και κάτι; Μου είπες την ωραιότερη έκφραση. Τα δύο δοντάκια τα οποία έχουν γίνει... σαν κληματαριά, μου 'ρθε.

Χρήστος Λούλης: Ναι, ναι.

Νίκος Μωραΐτης: Που πια δεν ξέρεις ποιο είναι ποιο. Λοιπόν, Χρήστο Λούλη, αυτός είσαι τελικά.

Χρήστος Λούλης: Κούνια που σε κούναγε, Νίκο Μωραΐτη.

Νίκος Μωραΐτης: Μπράβο! Λοιπόν, εδώ ήθελα να έρθω. Είμαι βέβαιος ότι έχεις ξεχάσει ένα πρόσωπο και θα ήθελα να γυρίσεις στην κάμερά σου και να μας πεις ποιο είναι αυτό που ξέχασες.

Χρήστος Λούλης: Ξέχασα ένα πρόσωπο; Εμένα; Ποιος είσαι τελικά, Χρήστο Λούλη; Είμαι ο φίλος σου... ...μου. Δεν το μπορώ...

Νίκος Μωραΐτης: Τι ωραίο να είσαι φίλος σου, μετά από τόσα χρόνια και όχι αντίπαλός σου.

Χρήστος Λούλης: Ας πάρουμε αυτό. Ας το πάρουμε για καλό.

Νίκος Μωραΐτης: Σε ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Χρήστος Λούλης: Εγώ ευχαριστώ.